

मन्त्रेण पृषदाज्यस्यासादनं स्यात् . न चात्राविशेषः अयं ह्यन्यशब्दः प्रकृतानामेव हविषां मध्ये अनासादितस्य पुरोडाशादेरेव वाचको न हविरन्तरमात्रस्य . तस्मात्प्रकृतस्थानापत्त्यौपभृतमेवासादनमिति स्थितम् । तथा चोक्तं मानवे समानं संमार्जनमुपभृतः पृषदाज्यधान्याश्चेति . आपस्तम्बोऽपि पात्रासादनं आह पृषदाज्यधानीं द्वितीयामुपभृतमिति . तथा संमार्जने उपभृद्वत्पृषदाज्यधानीमिति . तथा वेद्यामासादनेऽपि उपभृद्वत्पृषदाज्यधानीमिति . तथा पृषदाज्यं जुह्वामानीय पृषदाज्यधानीमुपभृतं कृत्वा तेनानुयाजान्यजतीति ।

उत्तरं वापरकालत्वात् ॥ ३० ॥ एतत्पृषदाज्यग्रहणं ध्रुवाया उत्तरं वा भवति . कुतः अपत्वात् ध्रौवाज्यविनियोगादपरकाले पश्चात्पृषदाज्यस्यानुयाजेषूपयोगः . अत उपयोगक्रमेण ध्रौवग्रहणानन्तरं वा पृषदाज्यग्रहणमिति शङ्कामात्रम् . ध्रौवात्पूर्वमेव ग्राह्यम् न तु उत्तरम् वचनाभावे प्रकृतिवदित्यस्य बाधायोगात् . न हि प्रकृतावनुयाजार्थमाज्यं ध्रुवाया उत्तरं गृहीतम् किंतु पूर्वमेव ततोऽत्रापि पूर्वमेव ग्राह्यम् ।

प्रतिप्रस्थाता च ॥ ३१ ॥ प्रतिप्रस्थाताप्यत्र पृषदाज्यं गृह्णाति ।

न वा ॥ ३२ ॥ गृह्णाति । अथ देशभेदात्प्रतिप्रस्थातुः समग्रं तन्त्रस्य पृथक्प्राप्तावाह .

प्रणीतापत्नीसंनहनाग्निमन्थनाश्रुतप्रत्याश्रुतप्रैषयज्ञमानवाचनहोतृषदनवरणाप्राशिन्नाङ्गुलिपर्वज्जनावात्तरेडाभागापराग्ववभृथान्न प्रतिप्रस्थाता ॥ ३३ ॥ सूत्रोक्तान्पदार्थान्प्रतिप्रस्थाता न करोति । प्रणीतानां दृष्टार्थत्वपक्षे अर्धयुक्ताभिरेव तस्यार्थस्य सिद्धेर्न पृथक्प्रणयनम् अदृष्टार्थत्वपक्षे तु प्रसङ्गन्यायादेवाभावः । पत्नीसंनहनस्य [अकरणम्] कृतत्वात् . एतच्च प्रोक्षण्यासादनादेः प्रैषार्थस्यार्धयुक्तकत्वपक्षे पत्नीसंनहनेऽर्धयुक्ता कृते कृतानुकरत्वेन प्रतिप्रस्थातुर्यत्प्राप्नोति तस्यायं निषेधः अग्नीत्कर्तृकत्वपक्षे तु द्विवारं पत्नीसंनहनस्य भावनापि नास्ति . ततश्च कृत्वा-चित्तेयम् । अग्निमन्थनं तु प्रतिप्रस्थाता न करोति तस्य पञ्चहविःसम्बन्धात् प्रतिप्रस्थातुश्च तेषामभावात् । आश्रुतमाश्रावणम् प्रत्याश्रुतमस्तु श्रीषडिति .